



staatsbosbeheer

Nieuwsbrief

Noordwaard

Datum: augustus 2022

Welkom

Welkom bij de nieuwsbrief van augustus! Via deze nieuwsbrief houden we u op de hoogte van ontwikkelingen in de Noordwaard.

In Noord-Brabant, precies tussen de rivier de Nieuwe Merwede en de Nationaal Park Biesbosch in, ligt de Noordwaard. Het is een sinds 2015 ontpolderd gebied dat nu fungeert als doorstroomgebied. Op die manier helpt de Noordwaard om droge voeten te houden in de regio rondom Gorinchem en Dordrecht – nu én in de toekomst, als rivieren door het veranderende klimaat vaker extreme hoeveelheden regen te verwerken krijgen en de zeespiegel stijgt. Begin 2022 spraken Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer af om het beheer van de Noordwaard samen aan te pakken, in ieder geval voor de komende tien jaar. Rijkswaterstaat is en blijft eigenaar en doet het technisch beheer, en Staatsbosbeheer doet het natuur- en vegetatiebeheer.

In deze nieuwsbrief

- Aanpassing viswijzer
- Gefaseerd maaien
- Bestrijding Japanse duizendknoop
- Noemenswaardige waarnemingen
- Update FREE Nature: buffel babyboom op gang gekomen
- Uitgelicht: aanhoudende droogte
- Komende maanden: afvalcampagne
- Overzicht vogelmonitoring
- Contactgegevens



Terugblik

Aanpassing VISplanner

In overleg met Sportvisserij zuidwest Nederland, hengelsportvereniging De Alm en Biesbosch, Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer is de VISplanner geüpdated. Kijk op <https://www.visplanner.nl/> om te zien op welke plekken in de Noordwaard je mag vissen, en onder welke bijzondere bepalingen.



Lintjes voor faunastroken

Gefaseerd maaien

Het maaien in de Noordwaard gebeurt vanaf dit jaar in fases, gefaseerd maaien genoemd. Dit houdt in dat bepaalde delen vroeg worden gemaaid, andere delen later in het jaar, sommige delen worden twee keer gemaaid en een deel blijft behouden. Vóór het maaien wordt altijd een controle uitgevoerd van de aanwezige natuurwaarden, en indien nodig wordt het maaien op percelen uitgesteld. Het maaisel wordt afgevoerd om er voor te zorgen dat er minder nutriënten (voedingsstoffen) zoals stikstof in het gebied ophopen, wat goed is voor de biodiversiteit. Door het maaisel eerst een paar dagen te laten liggen kunnen de zaden uit het drogende maaisel vallen en kunnen eventueel aanwezige insecten zich verplaatsen. Dankzij dit gefaseerde maaien en afvoeren wordt de biodiversiteit van het gebied verhoogd. Er is namelijk meer variatie in hoogte en leeftijd van de vegetatie, en op de delen waar vroeg is gemaaid kan nog een tweede groei van kruiden en grassen komen. Ook blijven er altijd faunastroken behouden waar bijvoorbeeld insecten, vogels en kleine zoogdieren in kunnen schuilen en foerageren (eten zoeken). Deze worden tijdelijk afgezet met lintjes. Met een relatief simpele aanpassing in het maaibeheer zorgen we stap voor stap voor een gevarieerder en completer ecosysteem.

Bestrijding Japanse duizendknoop

Bij de Loswal is Japanse duizendknoop bestreden. Dit is een zogenaamde 'invasieve exoot', een plant die niet in Nederland thuishoort en zich snel en ongecontroleerd verspreidt. Als we deze plant niet bestrijden verdrukt het bijna alle andere soorten, wat slecht is voor de biodiversiteit. We bestrijden deze plant door het nauwkeurig af te dekken met zeil. Het is niet mooi, maar wel één van de weinige effectieve manieren om Japanse duizendknoop te bestrijden. Door het zeil een aantal jaar te laten liggen krijgt de plant geen licht en voedingsstoffen meer, waardoor de plant en wortelstok uitputten.



Visonderzoek ATKB door Rijkswaterstaat

In opdracht van Rijkswaterstaat voert onderzoeksbureau ATKB onderzoek uit naar de visstand in de Noordwaard. Het waterlichaam is in het jaarlijkse [Monitoring Waterstaatkundige Toestand des Lands \(MWTL\) programma](#) opgenomen. De onderzoekers troffen veel verschillende soorten aan, waaronder veel jonge roofblei, ruisvoorn, blankvoorn en bittervoorn. Er zijn ook volwassen exemplaren aangetroffen van ruisvoorn, harder, snoek, paling, kleine modderkruiper en vele andere soorten. Er zwemmen ook vissen die van oorsprong niet in Nederland thuis horen, waaronder verschillende uitheemse grondels. De grote aantallen en de diversiteit laat goed zien hoe belangrijk de Noordwaard is voor vissen.

Noemenswaardige waarnemingen

Natuurlijkhebbers en boswachters hebben weer een aantal bijzondere waarnemingen gedaan in de Noordwaard. In juli waren meerdere krombekstrandlopers aanwezig in de Dooijemanswaard. Ook zijn er veel kemphanen aanwezig op de slikplaten in de Noordwaard, om nog even op te vetten voor hun reis naar tropisch Afrika. Augustus en september zijn DE maanden om in het najaar veel vogels te zien in de Noordwaard! De hoogste aantallen vogels zie je nu in de intergetijdengebieden. Duizenden eenden en steltlopers gebruiken de Noordwaard om even bij te komen en op te vetten tijdens hun tocht naar het zuiden. In deze tijd is de kans ook groter om zeldzame vogels tegen te komen. Zo zat er in Polder Hardenhoek een Poelruiter. Ook zat er een Steenloper in de Noordwaard, deze soort komt meer voor langs de kust in Nederland en is in het binnenland een zeldzaamheid. Augustus is ook een goeie maand voor vlinders. Zo kun je in de Noordwaard veel koninginnenpages en oranje luzernevlinders tegenkomen rond deze tijd. Tot slot kan een update over de populaire visarend natuurlijk niet ontbreken. Met enige trots kunnen we mededelen dat alle drie de jongen zijn uitgevlogen. Alweer een geslaagd jaar! De filmpjes van het uitvliegen zijn terug te zien via [Beleef de Lente](#). In totaal hebben er drie paartjes in de Biesbosch gebroed en elk paar heeft drie jongen grootgebracht. Inmiddels zijn er sinds 2016 wel 38 jonge visarenden in de Biesbosch uitgevlogen!



De laatste jonge visarend vliegt uit.

Bron: Vogelbescherming, Beleef de Lente.



Update FREE Nature: buffel babyboom op gang gekomen

De Noordwaard is sinds 10 augustus maar liefst 4 waterbuffeltjes rijker. Intussen misschien wel meer, de babyboom is pas net begonnen! Opmerkelijk is dat de kalfjes in de nazomer geboren worden. Dat is voor waterbuffels heel normaal. Waar runderen en paarden juist vruchtbaar worden als de dagen langer worden, werkt dat bij waterbuffels precies andersom. Zij worden vruchtbaar bij het korter worden van de dagen, dus pas in de nazomer. Na een dracht van 10 maanden worden de kalfjes vervolgens in de nazomer of vroege herfst geboren. De eerste 4 buffeltjes zijn geboren, de verwachting is dat er zeker nog 10 kalfjes bij gaan komen in de komende maanden. De buffels zijn regelmatig in de buurt van water te vinden. Op deze warme droge dagen staan de paarden graag op de kale slikplaten omdat op kale bodem minder insecten zitten, en koele modder is natuurlijk ook fijn met de hitte. Ook de runderen liggen hier graag op.

Uitgelicht: aanhoudende droogte

Het zal niemand ontgaan zijn: het was extreem droog in Nederland. Half augustus heeft het gelukkig wat geregend, maar er is weer een periode van droogte voorspeld. In de Noordwaard was dat heel goed zichtbaar door de brede droge oevers en slikplaten. Door weinig regen en minder smeltwater vanuit de bergen komt er minder water vanuit de stroomgebieden van de Maas (Amer) en Rijn (Waal / Nieuwe Merwede) naar de Biesbosch. Met oostenwind zijn de waterstanden nog lager, omdat het water dan richting zee wordt geblazen.

Is droogte erg? Ja en nee. Perioden van droogte en laagwater horen erbij. Maar de aanhoudende extremen die we steeds vaker meemaken, veroorzaakt door klimaatverandering, hebben grote gevolgen voor mens en natuur. Mensen en bedrijven moeten in droge perioden zuinig omgaan met water, en de oogst van boeren kan mislukken. Akkers en vegetatie verdorren en bomen verliezen vroeg hun blad en zijn kwetsbaarder voor ziektes. Als poelen afgesloten raken van krekken kunnen vissen, amfibieën en insecten verstikken in het warme, zuurstofarme water. In de Biesbosch vallen de gevolgen van droogte voor de natuur relatief mee, omdat het een dynamisch waterrijk gebied is en door het getij (eb en vloed). Door o.a. de voedselrijkdom zullen volgend jaar nieuwe planten komen op eventuele lege plekken. En door het dagelijkse getij van ca. 30 cm in de krekken van de Noordwaard kunnen we de waterstanden van sloten aanvullen om uitdroging te beperken. Bij de inlaatopening van een watergang verzamelen soms vissen om te profiteren van het koele en zuurstofrijke water. Het is de moeite waard om eens vanaf de oever bij een gemaal te gaan kijken. Bekijk [hier](#) een interview met boswachter Harm Blom over droogte in de Biesbosch.



Een grote snoek bij een inlaatopening

Niet overal in Nederland is de schade te beperken. In drogere, hogere en/of meer kwetsbare gebieden in Nederland zijn de gevolgen voor mens en natuur veel groter en soms zelfs onomkeerbaar, bijvoorbeeld op de heide en veengronden. De gevolgen van droogte in ons land zijn deels een gevolg van de historische inrichting van Nederland: gericht op het afvoeren van water in plaats van het vasthouden ervan. Ook daarom zijn gebieden zoals de Biesbosch en de Noordwaard van belang, omdat hier meer ruimte is voor water. Daardoor kan het gebied ook beter omgaan met extremen.

Wil je meer weten over droogte en welke maatregelen Rijkswaterstaat neemt? Bekijk dan de [Nieuwsfeed droogte en lage waterstanden RWS](#).

Komende maanden: afvalcampagne

Op 17 september, op World Cleanup Day, steken we de handen uit de mouwen om afval op te ruimen, ook in de Noordwaard. Helpen jullie ook mee? Samen houden we de Biesbosch schoon! Meer informatie en aanmelden via: <https://www.staatsbosbeheer.nl/activiteiten/biesbosch/biesbosch-schoon>

Uitgelicht: overzicht vogelmonitoring

Staatsbosbeheer en vrijwilligers voeren monitoring uit van o.a. vogels. In de Noordwaard zijn indrukwekkende aantallen waargenomen! Hieronder een aantal hoogtepunten.

- Watervogeltellingen: hierbij worden alle aanwezige vogels bij de doorstroom/intergetijdengebieden geteld door vrijwilligers. Hoogtepunt van de afgelopen weken was bijna 1000 Kemphanen in de gehele Noordwaard. In juli zijn er bij de polder Donderzand 1.856 vogels geteld, bij de Grote Muggenwaard 1.864 stuks, de Kroon en de Zalm 467 stuks en de Ganzenwei 890 stuks.
- Op de slaapplaats grutto's zijn dit voorjaar bijna 4.500 grutto's in de Noordwaard geteld!
- Bij de broedvogelmonitoring zijn op eiland Hardenhoek (Kleine Noordwaard) geteld: kokmeeuw 2.966 (!) nesten, zwartkopmeeuw 30 nesten en kluut 37 nesten. De kokmeeuwen hadden gemiddeld 1 uitgevlogen jong per paar, dat is uitzonderlijk goed.

Contactgegevens Noordwaard

Webpagina: <https://www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/locaties/biesbosch/noordwaard>

Vragen aan de boswachter en/of aanmelden voor de nieuwsbrief:

Vera Praet, boswachter ecologie/publiek Noordwaard: v.praet@staatsbosbeheer.nl of 06-51 80 78 43
Jonas Pronk, boswachter beheer Noordwaard: j.pronk@staatsbosbeheer.nl of 06-13 64 94 62.

Kuddes FREE Nature

- Calamiteiten grote grazers: 06-29 01 57 31 (24 uur per dag)
- Beheerder Tanja de Bode: tanja.debode@freenature.nl of 06-33 68 00 51
- Meer informatie: www.freenature.nl